

ЗНАЧАЈ РЕЛИГИЈЕ У ЗЕМЉАМА ЕУ

УДК: 32(4-672EU):28

Српска политичка мисао

број 2/2012.

Оригинални
научни рад

год. 19. vol. 36.

стр. 257-274.

Зоран Милошевић

Институт за политичке студије, Београд

ЕВРОПСКА УНИЈА И ИСЛАМ*

Сажетак

Политички представници најважнијих чланица Европске уније саопштили су јавности да је политика мултикултурализма у Унији пропала. Истраживања јавног мњења у Француској и Немачкој показују раст антиисламизма, на шта је реговао и генерални секретар Уједињених нација Бан Ки Мун истакавши да су «неосноване изјаве неких политичара да муслимани не прихватају и скрнавe европске вредности». Ипак, чини се да Мун није у праву. Анализе показују да су у овом сукобу обе стране криве. Западњаци због империјалистичке политике, а муслимани због неприхватања интеграције и инсистирању на посебности.

Сва истраживања говоре о томе да муслимани у Европској унији не прихватају европску културу и да намећу своју и где год могу уводе правни поредак на основу шеријата. То изазива различита антиисламска расположења која се манифестију низом забрана: молитве на улицама, ношења и хиџаба (вела), изградње минарета. До сада владе држава које чине Европску унију нису имале адекватан (идеолошки) одговор на тзв. исламистичку прет-

* Овај рад је настао у оквиру пројекта бр. 179009, који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

њу. Европљанима ислам није био примамљив. Напротив, према истраживањима бојали су га се, а са порастом говора о тероризму са исламским предзнаком страх се увећавао. Пошто у либералној демократији људи немају другу могућност осим да направе грешку и „побегну“ од муслимана, дозволили су им да стварају гета. Но, та се гета шире, стварајући у времену и простору, концентричне кругове ка периферији. Тиме се стварају услови да у тим гетима не важе државни закони, већ шеријат. Следећи корак је аутономија освојене територије, па „запоседање“ веће територије, која се или сепаратише од државе или служи за даље освајање и исламизацију целокупне државне територије.

Кључне речи: Европска унија, идентитет, Србија, ислам, политика, интеграције, демократија, капацитети.

После 11. септембра 2001. године муслиманска култура, односно ислам почео је да се у свету анализира много темељније и државе су наручиле низ научних истраживања о овој религији. Владе Запада је интересовало све, пре свега, религиозни (исламски) фундаментализам¹⁾, тиранија, неприхватљиви однос према женама, хомосексуалцима, омладини, преступницима и мањинама (верским и националним), које нису у стању себе да заштите. Јер, све се више у западном свету шири страх од ислама, од имиграната из исламских земаља које није могуће интегрисати у западна друштва, јер се изолују у гетима, где, како наводи Р. Санторо „чувају свој стил живота и одбијају да поштују друге културе“.²⁾ Такође, како (с правом?) тврде неки аутори ислам и демократија не могу заједно, што исламску заједницу још више удаљава од заједништва са Европљанима, склоним оваквом политичком поретку.³⁾ Поред тога, у западној науци постоје ставови да је ислам „религија насиља“, „религија војника“ (Вебер) као и „да су муслимани прве жртве ислама“, што отежава дијалог, а даје аргументе заговорницима сукоба цивилизација.⁴⁾

- 1) Како истиче Владан Станковић, појам фундаментализма није најјаснији. Најчешће се код нас, у колоквијалној комуникацији, повезује са исламом. Реч иначе потиче из латинског језика *fundamentum*, а значи: 1. темељ, основа, база, подножје, постоље; 2. пренесено – основа, упориште, темељ, подлога; 3. фундаменталан – темељни, основни. „Фундаментализам би дакле био тежња да се у оквиру неког учења, политике, вере или идеологије постигне повратак наводним првобитним основама.“ Види: Владан Станковић, „Основи фундаментализма“, *Политичка ревија*, бр. 4, Београд, 2010, стр. 110-111. Сасвим другачије виђење фундаментализма нуди Klaus Kincler, *Verski fundamentalizam*, Clío, Beograd, 2002, посебно на стр. 15-18.
- 2) Roberto Santoro, „Quando l’Islam non farà più paura“, *L’Occidentale*, 27/09/2010.
- 3) Villu Zirnask, „Отто Јастров: ислам и демократија несавместимы“, *Eesti Paevaleht*, 04/02/2011.
- 4) Види: Osman Đogić, „Islam in nasilje“, у зборнику: *Religija in nasilje, eseji i razprave*, uredila Iztok Simoniti i Peter Kovačič Peršin, Fakulteta za družbene vede in i Revija 2000, Lju-

Муслиманске заједнице постоје у више од 120 држава света, а најбројније су у Индонезији, Индији, Пакистану и Бангладешу. Посебно се брзо увећава број муслимана у Европској унији. Многобројне заједнице муслимана формирале су се у Немачкој, Великој Британији, Италији, Белгији, Холандији, али и Норвешкој, Шведској... Број муслимана у Европској унији не зна нико, јер закони забрањују попис становништва на верској основи. Друго, међу муслиманима у Унији је мноштво људи без докумената и као такви се не појављују нигде у службеним статистикама. Према различитим проценама данас у Европској унији живо од 15 до 24 милиона муслимана. Нова појава је и прелазак Европљана на ислам. Према подацима француске новине «Фигаро» (објавила је студију француских специјалних служби) из 2003. Године, број «белих» Француза који је примио ислам је око 50.000. Према броју следбеника (око 1,5 милијарди), ислам је друга религија света, а има све шансе да постане и прва религија.

Развој исламске културе није био једносмеран. Наиме, исламски свет је имао свој «златни век» од IX–XI века. Тада је био доста квалитетнији, софистициранији, трпељивији и напреднији од Европе. Преокрет настаје током Крсташких ратова, када су хришћани показали већи фанатизам и агресивност од муслимана. После тога, исламска култура је изгубила свој динамизам, свежину и стваралачки импулс и запала у догматизам, нетрпељивост и интелектуалну ограниченост (фундаментализам). Исламски свет није играо скоро никакву улогу у развоју савремене науке и веома слабо је представљен у данашњим научним истраживањима (осим савременог Ирана). Шест од осам најсиромашнијих држава су чланице Исламске конференције. У овим државама власт се преноси по наслеђу, а заснована је на дохотку од продаје нафте, док већина муслимана живи у сиромаштву, што има низа негативних последица: демографски бум, бескорисну наставу у медресама, која се своди на учење Курана напамет, незадрживе тенденције ка гушењу права жена и спречавања њиховог учешћа у друштвеном животу, фатализам, неизмерна корупција и насилна примена религиозних норми у области банкарског пословања (забрана камате).⁵⁾

Последњих деценија већина написа повезаних са исламом тиче се тероризма. Нетрпељивост ка САД, Израелу и Индији, према странцима, туристима и целом савременом свету, нетрпељивост према другим религијама и идеологијама, али и према другачијим теолошким размишљањима чак и унутар самог ислама, укључују-

bljana, 2008, str. 83.

5) Jesús Mosterín, „Esplendor y miseria del islam“, *El País*, 12/04/2012 (Хесус Мостерин - филозоф и аутор књиге «Ислам и историја мисли» („El islam: historia del pensamiento“).

ћи и стара спорења између сунита и шиита, довели су до слављења терориста-самоубица, растућој агресивности и сукоба са осталим светом.

Кратак увид у најважније савремене црте ислама треба допунити и важним питањима за нашу тему – где се и како шири ислам и да ли су у праву аутори попут Тила Сарацина (Thilo Sarrazin) који шире страх од исламизације Европе?⁶⁾

Амерички истраживачи су саопштили резултате својих истраживања, према којима се од 1990. до 2010. године број муслимана у свету повећао за 2,2 одсто, али ће се према предвиђањима до 2030. године број припадника ове религије смањити за 1,5 одсто, тако да ће 2030. године на свету бити 26,4 одсто муслимана, а тренутно их има 23,4 одсто. То значи да ће хришћани и даље бити значајна заједница у свету (2030. године, према предвиђањима америчких демографа, биће их између 30 и 33 одсто у светској структури становништва).

У Европи, према истом истраживању, 2030. године, ако не буде значајне промене имиграционе политике, муслимани ће чинити осам одсто становништва, тј. 58,2 милиона, а сада их је четири одсто или 44,1 милион. Тренутно муслиманке у Европи на свет доносе, у просеку, 2,2 детета, а немуслимански 1,5, док ће према предвиђањима, муслиманке 2030. године рађати два детета, а немуслиманке 1,6 деце. Амерички истраживачи пак предвиђају да ће већина европских муслимана, 2030. године, живети на Истоку Европе (Русији) и Балкану, а не у Западној Европи. У Западној Европи највише муслимана имаће Француска, Немачка и Холандија, где ће њихов број порасти са садашњих 11,3 на 16,4 милиона. Изражено у процентима са садашњих шест одсто број муслимана ће порасти на 8,6 одсто. Док ће у Италији, Шведској, Белгији и Аустрији број муслимана изузетно брзо расти. У Великој Британији број муслимана ће такође расти, тренутно их има 2,9 милиона, а 2030., предвиђа се, биће их 5,6 милиона, тако да ће чинити седам посто становништва. Највећи скок у броју муслимана очекује Ирску (188 одсто) и Македонију (40 одсто).⁷⁾

6) Anna Reimann, „Wo der Islam sich ausbreitet“, *Der Spiegel*, 27/01/2011. Сарацино је, иначе, написао књигу «Самоликвидација Немачке», којом је изазвао мноштво различитих реакција.

7) Види: Зоран Милошевић, «Неонацизам или сукоб цивилизација», *Печат*, бр. 210, Београд, стр. 47- 49.

ОДНОС ЕВРОПЉАНА ПРЕМА МУСЛИМАНИМА

Резултати истраживања у Француској и Немачкој, које је спровела компанија IFOP 2010. године, „сведоче да милиони Француза и Немаца сматрају ислам претњом за свој национални идентитет. Већина испитаника сматра да имигранти-муслимани не желе да се интегришу у западно друштво“.⁸⁾ Према резултатима истраживања 68 посто Француза и 75 посто Немаца⁹⁾ сматра да се није успело у интеграцију муслимана у западно друштво, док више од 40 посто сматра да припадници ислама представљају опасност за њихов национални идентитет. Компанија намерава да спроведе идентично истраживање и у Великој Британији, где је пилот-истраживање наговестило још горе резултате.¹⁰⁾

Свакако да постоји мноштво чињеница које су натерале и генералног секретара Уједињених нација Бан Ки Муна да изјави да постоји «опасна тенденција» поларизације и раста нетрпељивости према муслиманским имигрантима на територији Европске уније. Током свог наступа на седници Европског парламента у Стразбуру, 2010. године, Бан Ки Мун је оптужио негативне снаге, које манипулишу људским страховима и рекао да су «неосноване изјаве неких политичара да муслимани не прихватају и скрнавље европске вредности».¹¹⁾

Из сфере научних чињеница до политичке праксе у Европској унији није далеко, па се после саопштавања ових резултата огласио и француски председник Саркози који је, између осталог,

- 8) «Французи и немци признају: интеграција мусульман потерпела фиаско», <http://newsru.co.il/world/06jan2011/fiasco456.html>
- 9) Види: Зоран Милошевић, «Ширење идеја блискоисточних исламиста у школама Немачке», *Политичка ревија*, бр. 3, Београд, 2010, стр. 233-248.
- 10) Однос неких држава, чланица Европске уније према хришћанству је веома негативан, што неке аналитичаре наводи на закључак да се ислам и исламизација Уније подржава од неких политичких центара. Наиме, у Британији траје расправа, како у медијима, тако и на суду (поступак је, што је посебно интересно, пренет у Стразбур, јер је локални суд пресудио да хришћани немају право да носе крст на ланчићу док су на послу). Наиме, европско право изражено у Европској конвенцији, чл. 9, каже да је хришћанима дозвољено да носе крст на ланчићу у кад су на послу). На ово су реаговале британска влада која су наговестила „одговарајући одговор“, тј. припрема закон по којем хришћани не смеју да на послу показују своју религиозну припадност, па ни ношењем накита. Аргументација владе је чудна: „нигде се не каже да хришћани морају да носе знакове своје вере“, али коначно решење ће, како изгледа, морати да донесу послодавци. Види: Дарја Сивашенкова, «Великобританија: крст Христов вне закона», http://www.pravda.ru/faith/dialog/12-03-2012/1111052-britain_crux-1/
- 11) „Генсек ООН Пан Ги Мун обеспокоен растом антиисламских настроених у Европи“, <http://newsru.co.il/world/19oct2010/ban4562.html>

нагласио да треба поштовати различитости, али у Француској различита друштва живе једно поред другог. То су одвојене заједнице.¹²⁾ «Ако долазите да живите у Француску, морате се сложити да имате обавезу да прихватите француску културу, ко не жели да ово прихвати није добродошао у Француску. Француска национална заједница не може се променити и да прихвати неједнакост између жена и мушкараца, као и то да девојчице не иду у школу. Наши суграђани муслимани морају имати могућност да исповедају своју веру, као и сваки други грађани, али ми у Француској не желимо да се људи моле на улицама».¹³⁾

Односи Француза и имиграната (посебно муслимана) сваке године су лошији, али за водеће француске политичаре ова тема до скоро је била табу. Само је лидер „ултра-десног“ фронта, Жан Мари Ле Пен, говорио о овоме отворено. Док су се Француски политичари „стидели“ да проговоре о исламу, дотле се у џамијама проповедао цихад. Стотине хиљада имигрантских породица су живе у паралелној „исламској“ реалности. Мноштво тих имиграната није радило, а издржавани су од помоћи државе, односно од француских пореских обвезника.

Године 2004. ситуација више није могла лако да се контролише. У националном парламенту донесен је Закон о забрани ношења религиозних симбола у школама, а следеће 2005. године је у већим имигрантским квартовима избили су нереди. Током председниковања Саркозија, Француска је поштрила правила пријема у француско држављанство. Женама са велом забрањено је појављивање на јавним местима, а поједностављена су правила депортације за оне који нису поштовали државне законе.¹⁴⁾

Главни херој конференције о безбедности 2011. године одржане у Минхену био је премијер Велике Британије Дејвид Камерон, када је признао да је политика интеграције муслимана у британско друштво претрпела потпуни крах.¹⁵⁾ «Ми смо принуђени да трпимо сегрегацију, која није део наших вредности. Многи муслимани су неприлагођени. Они се не преобраћају у терористе за један дан, но ми смо сведоци процеса њихове радикализације.

12) „Sarkozy estime à son tour que le multiculturalisme est un „échec““, AFP, 11/02/2011.

13) Сергей Балмасов, Вадим Трухачев, «Саркози вызывает исламскую бурю», <http://www.pravda.ru/world/europe/european/11-02-2011/1066464-sark-1/>

14) Вадим Трухачев, «Сильный удар по иммигрантам от Саркози», <http://www.pravda.ru/world/europe/european/07-03-2012/1110581-sarkozy-1/>

15) Вадим Трухачев, «Кэмерон вышел на тропу войны с исламистами», <http://www.pravda.ru/world/europe/european/08-02-2011/1065918-england-1/>

Принуђени смо да предуземо жестоке мере према таквим проповедницима и да забранимо њихову делатност у нашим државама. Дајте да оценимо те организације: верују ли оне уопште у права људи, укључујући и жена и људи других вероисповести? Верују ли у једнакост свих пред законом? Верују ли у демократију и право човека да бира сопствену владу? Подржавају ли интеграцију или сепаратизам?»

Да ли су муслимани у Европи обични грађани, који исповедају своју религију и по теоме се разликују од других? Оваква питања се, по правилу, постављају после терористичких (не)дела које су извршили припадници исламске вероисповести.¹⁶⁾ Ово питање постало је (опет) доминантно у расправама о исламу и после терористичког чина који је учинио Мухамед Мера у марту 2012. У самој Француској, иначе, однос између ислама и Републике је веома сложен. До споменутог терористичког чина Република је забранила да мајке-муслиманке носе вео када долазе у школе (марта 2011.), забранила је молитве на улицама (одлуком министра Клода Геанома у септембру 2011), на крају је донешен у Сенату Закон о забрани ношења вела (јануар 2012). Месец дана касније, у фебруару 2012. године Марин Ле Пен прешла је у офанзиву изјавивши да „сво месо које се продаје у Ил де Франс је чисто“.¹⁷⁾ Такође, овде се отвара питање да ли је Европљанима могуће да у исламским државама практикују своје обичаје, што до сада није било могуће. Другим речима, ова дела отварају питање да ли ислам и његове једностране норме и обичаји које он намеће представља опасност?

Што се тиче постојећих закона јасно је да ношење вела, вршење молитви на улицама, одвојена посета мушкараца и жена базенима, инсистирање на „чистом месу“ не противуречи секуларној држави. Такође, изградња цамија није незаконита, ако власти дају сагласност, али то иритира немуслимане, те има велике негативне политичке последице.¹⁸⁾

16) Ariane Bonzon, „L’islam menace-t-il la république (française)?“, *Slate.fr*, 11/04/2012.

17) Ово је осврт на захтев муслимана да животиње морају бити заклане по њиховим прописима. Тек тада је месо за употребу – тј. *халал*!

18) Оно што иритира немуслимане јесу и стални сукоби унутар ислама. Наиме, поједине исламистичке групе проглашавају друге неверницима, чиме постају њихова мета за нападе. „Да би успоставио нови калифат, неверне вође про-западњачких исламских држава (Саудијска Арабија, Јордан, Египат) морале би бити замењене исправним вођама, а западне силе, које су потпомагале ове неверне државе, морале би бити уништене. Главна међу тим силама била је САД. Кад би САД биле уништене, марионетски режими на Средњем Истоку би пропали, а на њиховим рушевинама изникло би нови калифат“. Види: Зоран Милосављевић, „Исламски екстремизам / превенција тероризма по моделу САД“, *Политичка ревија*, бр. 3, Београд, 2006, стр. 533-534.

Оно што је тачно, јесте да иностране организације, пре свега из држава Блиског истока, али и Централне Азије и Севера Африке имају велики утицај на муслиманску популацију у Европи. Познато је да неке муслиманске државе финансирају, како изградњу, тако и сам рад џамија плаћајући имамае, па је јасно да те државе контролишу мноштво имама и џамија у Европи. Поред тога, Министарство рада Турске, на пример, бира посебне имамае, који после додатне обуке, добијају плату од турске државе и упућују се у Европу да шире исламске и националне обичаје. Египатски огранак „Муслинске браће“ контролише, на пример, рад Савеза исламских организација у Француској, који, потом, међу верницима шири њихов политички програм. Државе из Персијског залива, посебно Катар, труде се да преузму контролу над неким организацијама муслимана у Европским државама. Такође, у анализама се поставља дилема да ли су европски муслимани потенцијални кадрови за исламисте, који се залажу за увођење шеријата и вођење цихада. Истина је негде између. Међутим, чињеница је да код муслимана у Европи, чак у другој и трећој генерацији има младих који постају екстремисти. Према истраживањима француских научних института (спроведеним 2008. године), јасно је да француски муслимани млађи од 30 година више подржавају шеријат од старијих верујућих муслимана (60 насупрот 33 одсто).¹⁹⁾ Међутим, има и оних који прихватају европске државе као секуларне. На пример, у Француској армији је од 10 до 20 одсто муслимана другог поколења.

По мишљењу многих у Европи ислам је, пре свега, проблематичан због тога што подржава неједнакост мушкараца и жена, што одудара од основа европске културе. Што се тиче полне еманципације ислам је изразито сексистички и претерује у оправдавању тога, наводном вољом Бога. Потчињавање жена је у исламу политичко-религиозна доктрина (забрањен је развод), девојчице васпитавају тако да прихватају потчињен положај, док се дечаци уче да играју доминантну улогу. Зато социолози религије из овога изводе закључак да је ислам страна појава која не може да се прилагоди европском секуларизму. Ово намеће следеће питање: Да ли је могућа демилитаризација исламске политике?²⁰⁾ При чему се мисли на одрицање од цихада и од ослобађања утицаја војске на државну политику.

Када је реч о односу власти и војске, проблем се састоји у формираној традицији код муслимана, јер од VII века, када се

19) Ariane Bonzon, „L'islam menace-t-il la république (française)?“, *Slate.fr*, 11/04/2012

20) Shahid Javed Burki, „Demilitarizing Muslim Politics“, *Project Syndicate*, 25/01/2012

ислам формирао као религија, он је подржавао традицију учешћа војске у политици и управљању државом. Затим, цихад („свети“ рат) је помогао да се ислам брзо прошири, што је у исламу међу неким исламским мислиоцима присутно и данас.²¹⁾

ШЕРИЈАТ И ЕВРОПСКА УНИЈА

Ислам се данас колеба између дилеме: ићи ка исламу, односно снажној реисламизацији а други (мањи?) ка демократији.²²⁾ Исламисти теже томе да уведу шеријат, тј. закон који своје корене има у Курану, као и речима пророка Мухамеда и самој правној традицији арапског света. Занимљиво је да се та реч спомиње у Кур'ану само једном (45/18) у значењу „прави начин“ (прави пут, стаза) и формирана је од истог корена као глагол који значи „препоручујемо“. Најрадикалније исламистичке групе одбацују било какав парламентаризам, суверенитет народа или нације у корист прихватања шеријата као обавезног, Божијег закона. Међутим, и овде има разлике. Неке исламистичке организације попут Хизболаха дозвољавају учешће на изборима, а такви су и исламисти у Турској и Тунису, што отвара (на Западу) наду да је могућа симбиоза ислама и демократије.

Европски медији од јесени, прошле 2011. године, упорно пишу о томе да муслимани у САД и Европској унији уводе шеријатске судове, чиме негирају правни поредак државе у коју су се доселили. „Паралелно право“ функционише и у Немачкој и многим државама Европске уније.²³⁾ Јоахим Вагнер, познати немачки правник, написао је књигу о овом проблему под насловом «Судије без закона» (Richter ohne Gesetz), где је, између осталог, навео: «Снага ових судија се не заснива на закону, већ на одредбама које постоје у оквиру Исламске заједнице. Већина такозваних судија су припадници клана, имами, који за неке спорове чак специјално долазе из Турске и Либана. Исламски паралелни правосудни систем постаје претња правним систему Немачке». Слично је и у Норвешкој, где делују бројни лобисти за увођење шеријата. Недавно је постало познато да Уједињени судови Норвешке спроведе консултације са

21) Види: Ивана Којадиновић, „Савремени тероризам“, *Српска политичка мисао*, бр. 4, Београд, 2009, стр. 255-268. Што се тиче савремених појмова који се користе у опису појава везаних за ислам, можемо рећи да има мноштво недоречености, па чак и код појма тероризам. Наиме, Којадиновићка наводи: „Контроверзан појам какав јесте, тероризам није добио ниједну опште прихваћену дефиницију у међународном праву“.

22) Jean-Luc Marret, „Islamisme ou démocratie ? Le ‘choix’ manichéen“, *Le Monde*, 07/11/2011

23) *Der Spiegel*, 01/09/2011.

имамима у циљу «организације Савета за грађанска питања по питању развода, наслеђа и насиља у породици», што другим речима значи имплементацију шеријата у државно законодавство.

У Великој Британији је за двомилионску пакистанску дијаспору шеријатски суд и службено легализован на основу Споразума потписаног 1996. године између представника државе и муслиманског свештенства. Шеријатски судови су отворени у великим градовима са бројном муслиманском дијаспором (Лондон, Манчестер, Бирмиген, Бредфорд и Нанитон). Међутим, имами су ван овог Споразума отворили још нелегалних судова, тако да их је 2009. године било укупно 85. Ево какве пресуде доносе шеријатски судови у Британији: забрана муслиманкама да се удају за немуслимане, ако они не пређу на ислам; одобравање многоженства; принуда жена на секс у сваком тренутку, кад год то муж зажели... Овим држава само легализује и радикалније муслиманске захтеве, попут оног од имама Анцема Чударџа да «шеријат буде закон за све становнике Британије».

У Белгији такође раде шеријатски судови, чије оснивање исламисти тумаче «као нови корак ка исламизацији Белгије». Према мишљењу белгијских правника шеријатски судови парализују истраживање «убиства због части», као и принудне бракове, који су и званично забрањени у држави од 2007. године. «Шеријатизација» Европске уније, по правилу има подршку Брисела, док на нивоу појединих држава овај правни систем подржавају отуђени и денационализовани политички кадрови, чланови разних хуманитарних и тзв. невладиних друштава, што доводи до конфликтне ситуације у самој Унији. Због тога, многи експерти за ислам из Уније саветују оним државама које желе да уђу у Унују да сачекају, јер «сукоб цивилизација» у Унији добија на жестини и није паметно ући у заједницу држава у којој постоје нерешена тако важна питања, јер ће бити увучена у нешто што ће дестабилизovati политичку ситуацију и у новопримљеним државама.

Због свег напред реченог, отварају се важна питања, попут: да ли религиозни догађаји у Унији воде свет ка интеграцијама или конфликту цивилизација и религија?²⁴⁾ Јер, са исламом данас није једноставно. Из већ објављених анализа знамо да азијски ислам (Сирија, Ирак, Иран, Пакистан, Авганистан) и афрички ислам могу да оправдају сваки песимизам и поступак, а ни балкански ислам није за потцењивање. Недавно манифестовање мржње муслимана

24) Sergio La China, «Una migliore informazione diretta è il primo passo per evitare lo scontro di civiltà», *L'Occidentale*, 26/01/2012.

према Коптима, сукоб са хришћанима у Нигерији и другде, такође није допринело поправљању имиџа ислама у свету.

Имамо ли решење?

После 11. септембра 2001. године, у САД се најчешће постављало питање (у медијима, научним публикацијама и монографијама) „Зашто нас муслимани мрзе?“²⁵⁾ питање које и многи муслимани постављају у контра смислу Западу. Дати су различити одговори, али је највише прихваћено објашњење покојног палестинског интелектуалца и професора, Едварда Саида, који је написао: „Они нас мрзе јер смо то што јесмо. Они нас мрзе због наше званичне политике. Они нас мрзе због нашег капитализма. Они нас мрзе јер смо их експлоатисали и користимо њихове ресурсе. Они нас мрзе јер ми подржавамо њихове корумпиране владаре. Јер ми подржавамо Израел, а не Палестинце.“ Чак су и научници (социолози, политиколози, психолози, историчари), који су учествовали у истраживању нарученом од владе САД дошли до сличног закључка: крива је једнострана политика Вашингтона на Блиском истоку! Запад прати само терористичка дела усмерена против њених грађана и имовине, а уопште се не осврће када исламисти изврше слична дела према својим сународницима или истоверујућим. Но, ни Запад није способан да брзо мења суштину своје политике, тако да проблем (који ионако нема брзог решења) остаје нерешен и поред цитираног сазнања.

ИСЛАМ, СПОРТ И ПОЛИТИКА

Свет се мења и време тече брзо. Због тога он захтева уједињење свих људи, без обзира на веру и расу. Убеђују људе да од сукоба цивилизација нема ништа – да је то резултат баналног несхватања припадника различитих цивилизација (такво мишљење заступа и популарни писац Пауло Куелю). Међутим, очигледно је да постоји конфликт. Да све некако иде на штету хришћанства показују догађаји у спорту. Наиме, у првој половини априла Рас ел Хајм, затражио је од руководства фудбалског клуба „Реал Мадрид“ да са логотипа и других рекламних материјала клуба скину крст, „јер он подсећа на крсташке ратове“. Крст који на логотипу клуба стоји од 1920. године, када је краљ Алфонс XIII узео клуб под своје покровитељство. Шпанци су изашли у сусрет муслиману са образложењем „да је потребно избегавати неправилне интерпретаци-

25) Бен-Дрор Јамини, „Машина смрти: какіе плани вынашивает воинствующий ислам“, *Maariv*, 25/01/2012.

је у регионима где становништво исповеда ислам⁴. Наравно, нико није одговорио шта би се десило да је неко од хришћана затражио мењање неких муслиманских симбола.

У Италији је Савез европских фудбалских асоцијација (УЕФА) казнио фудбалски клуб „Интер“ зато што је поводом сто-годишњице клуба промовисао логотип са ликом светог Ђорђа (који убија аждају), а што „може изазвати забринутост код муслимана и тумачење у смислу расизма и доминације Запада над исламом“. У Француској ФИФА је дозволила муслиманкама да за време утакмица носе хиџаб.

Спорт је нешто што се придржава традиције, народних вредности, „вере“, како говоре играчи на стадиону.²⁶⁾ Зато ће догађаји на трибинима, посебно фудбалским, бити поуздан индикатор у ком правцу ће се одвијати односи Европске уније и ислама. Тако је било и на простору бивше Југославије, али и другим крајевима света, па нема разлога да другачије буде и у Унији.

ПРОГНОЗА

Реакција немуслимана је предвидива, јер је заснована на вредностима либералне демократије, а то значи да покушавају да убеди муслимане да се нема ништа против њихове религије, стила живота и система вредности, али да они имају своју културу коју желе да и даље практикују. Муслимани то, наравно, игноришу и настављају да намећу своје. Све то код немуслимана, пре или касније, изазива спор који се може манифестовати на више начина: позицијом равнодушности, игнорисања, бегства и мржње. При чему, дужа упућеност немуслимана на муслимане стварно доводи до стварања осећаја (обостране) мржње.

Одбацијући ислам у либералној демократији људи немају другу могућност осим да направе грешку и „побегну“ од муслимана, дозвољавајући им да стварају гета. Но, та се гета шире, стварајући у времену и простору, концентричне кругове ка периферији. Тиме се стварају услови да у тим гетима не важе државни закони, већ шеријат. Следећи корак је аутономија освојене територије, па „запоседање“ веће територије, која се или сепаратише од државе или служи за даље освајање и исламизацију целокупне државне територије.

26) Roberto Santoro, „L'islamizzazione continua. Adesso tocca al calcio“, *L'Occidentale*, 12/04/2012.

Зато је важан одговор на питање постоје ли исламисти савременог схватања (тока)?²⁷⁾ Да ли ће поштовати права и слободе оних који не деле њихова мишљења? Да ли ће тражити да жене не излазе из кућа? Да ли ће пристати да предају власт, ако изгубе на изборима? Јасног одговора нема и то је за сада нерешив проблем, јер непоколебиво наметање, по сваку цену и у свим околностима свог стила живота и система вредности, чак и у кући (држави) домаћина је нешто што је за сада незаустављиво. Развој ситуације је могуће усмерити у два правца: први правац би био насилни обрачун са муслиманима у Унији, за шта постоје историјске, али и политичке претпоставке. У Европској унији, постоји традиција, „бурне реакције“ (верски ратови римокатолика и протестаната, нацизам...), додуше која се припрема од постојећих центара моћи, као што је и нацизам био припремљен од истих или сличних центара. Анализа новијих терористичких напада на муслимане (Брејвик, Норвешка; Мухамед Мерах, Француска) потврђује да се ради о „припреми јавности“, не само за крах мултикултурализма. Други пут је онај који заговара, између осталог, словеначки социолог Славој Жижек (он, наравно, није једини који ово предлаже, али га овде наводимо као представника ове идеје), да Европска унија мора да пронађе заједничку културу.²⁸⁾ Али, шта ћемо кад муслимани њу не прихватају. Хоће ли се силом наметнути? Ако хоће, какав ће бити тај заједнички идентитет и култура? Просто тежња ка механичком стапању култура у Европској унији се показала немогућом, јер становници или остају муслимани или хришћани.²⁹⁾ Зато нам се чини оправданим поставити следеће питање: да ли треба очекивати „погрешни корак“ муслимана, који ће бити окидач за прогоне и геноцид, а може бити и истребљење муслимана из Европске уније, или ће можда, нестати хришћани? У сваком случају, исламско питање рађа нову реалност у Европској унији, сасвим другачију од тренутне, бремениту конфликтним потенцијалима.

27) Javier Valenzuela, „¿Islamistas de nuevo cuño?“, *El País*, 03/12/2011.

28) Slavoj Zizek, „L'union européenne doit forger sa culture commune“, *Le Monde*, 24/02/2011.

29) Овде упућујемо на занимљиво размишљање Петера Ковачича Першина, „Значај националне државе у савременом свету“, у зборнику: *Национална држава и економија*, приредио: Зоран Милошевић, Слобомир П Универзитет, Бијељина – Слобомир, 2011, стр. 31-46.

Zoran Milosevic

EUROPEAN UNION AND ISLAM

Summary

Political representatives of most important member-states of the European Union have announced to public audience that the politics of multiculturalism in the Union has failed. Public opinion research polls conducted in France and Germany have shown an increase of anti-Islamism, which caused the General Secretary of the United Nations Ban Ki-moon to publicly say that “statements of some politicians that Muslims do not accept and violate European values are ungrounded.” However, it seems that Ban Ki-moon is wrong about this. An analysis have shown that there are things to blame in case of both sides of the conflict – Westerners for their imperialist politics and Muslims for their non-acceptance of integration and insisting on uniqueness.

All the public opinion researches have shown that the Muslims in the European Union do not accept European culture, that they impose their own one and that wherever they can do they impose a legal order on the basis of Sheriat. This causes different anti-Islamic moods that have been manifested by a series of prohibitions of public street prayers, wearing Hijab (veil) and building of Minarets. So far the European Union member-state governments have not had an appropriate (ideological) answer to the so-called Islamist threat. The Europeans have not considered the Islam to be attractive. On the contrary, according to the public opinion researches they were afraid of it and with the increase of the talk on terrorism with the attribute of “Islamist” attached to it their fear has been heightened. Since in liberal democracy people have no other choice but to make a mistake and “escape” from the Muslims, they gave them opportunities to make ghettos. However, these ghettos have been expanding creating concentric circles toward periphery both in time and space. In this way there are created preconditions for the Sheriat law to be applied to these ghettos instead of the state laws. Next step is autonomy of the territory in question and then the “prepossession” of a larger territory which either gets separated from the state or is kept for further prepossession and Islamization of the whole state territory.

Key Words: European Union, identity, Serbia, Islam, politics, integrations, democracy, capacities.

ЛИТЕРАТУРА

- Балмасов, Сергей/Трухачев, Вадим: «Саркози вызываает исламскую бурю», <http://www.pravda.ru/world/europe/european/11-02-2011/1066464-sark-1/>
- Bonzon, Ariane: „L’islam menace-t-il la république (française)?“, *Slate.fr*, 11/04/2012
- Burki, Shahid Javed: „Demilitarizing Muslim Politics“, *Project Syndicate*, 25/01/2012
- Valenzuela, Javier: „¿Islamistas de nuevo suño?“, *El Pais*, 03/12/2011
- Гафиновић, Радослав: „Одбрана од тероризма2, *Политичка ревија*, бр. 2-4, Београд, 2007.
- „Генсек ООН Пан Ги Мун обеспокоен ростом антиисламских настроений в Европе», <http://newsru.co.il/world/19oct2010/ban4562.html>
- Đogić, Osman: „Islam in nasilje“, u zborniku: *Religija in nasilje, eseji i razprave*, uredila Iztok Simoniti i Peter Kovačič Peršin, Fakulteta za družbene vede i Revija 2000, Ljubljana, 2008.
- Zizek, Slavoj: „L’union européenne doit forger sa culture commune“, *Le Monde*, 24/02/2011
- Zinask, Villu: «Отто Ястров: ислам и демократия несовместимы», *Eesti Paevaleht*, 04/02/2011
- Јефтић, Миролуб: «Исламско свештенство и распад Југославије», *Српска политичка мисао*, бр. 2, Београд, 2009.
- Јамини, Бен-Дрор: „Машина смерти: какие планы вынашивает воинствующий ислам», *Maariv*, 25/01/2012
- Kinzel, Klaus: *Verski fundamentalizam*, Clio, Београд, 2002.
- Којадиновић, Ивана: „Савремени тероризам“, *Српска политичка мисао*, бр. 4, Београд, 2009.
- Ковачич Першин, Петер: „Значај националне државе у савременом свету“, у зборнику: *Национална држава и економија*, приредио: Зоран Милошевић, Слободан П Универзитет, Бијељина – Слободан, 2011.
- Мальсагова, Роза: „Борьба с экстремизмом перерастает в борьбу с исламом», *Кавказский дневник*, 21/12/2010
- Marret, Jean-Luc: „Islamisme ou démocratie? Le ‘choix’ manichéen“, *Le Monde*, 07/11/2011
- Mosterín, Jesús: „Esplendor y miseria del islam“, *El Pais*, 12/04/2012
- Милошевић, Зоран: „Ширење идеја блискоисточних исламиста у школама Немачке“, *Политичка ревија*, бр. 3, Београд, 2010.
- Милошевич, Зоран: «Фашизм сегодня», *Мир и политика*, № 11, Москва, 2011.
- Милошевић, Зоран/Димитријевић, Владимир: *Европска унија, Русија и нови фашизам, где су ту Срби?*, ЗМ и Клуб српских родољуба, Београд, 2011.
- Милошевић, Зоран: «Неонацизам или сукоб цивилизација», *Печат*, бр. 210, Београд, 2012.
- Милосављевић, Зоран: «Влада САД: стратегија превенције тероризма», *Политичка ревија*, бр. 4, Београд, 2006.
- Новаковић, Драган: «Исламска есхатологија», *Политичка ревија*, бр. 4, Београд, 2011.

- Ненадић, Данијела: „Идентитет и вредности: улога и значај националног идентитета у контексту глобализације“, *Политичка ревија*, бр. 1, Београд, 2007.
- Reimann, Anna: „Wo der Islam sich ausbreitet“, *Der Spiegel*, 27/01/2011
- Santoro, Roberto: „Quando l’Islam non farà più paura“, *L’Occidentale*, 27/09/2010
- Santoro, Roberto: „L’islamizzazione continua. Adesso tocca al calcio“, *L’Occidentale*, 12/04/2012
- Sarkozy estime à son tour que le multiculturalisme est un „échec“, AFP, 11/02/2011
- Сейсенбекова, Жулдыз: „Феномен «новых мусульман“, *TengriNews*, Казахстан, 21/11/2011
- Сивашенкова, Дарья: «Великобритания: крест Христов вне закона», http://www.pravda.ru/faith/dialog/12-03-2012/1111052-britain_srxh-1/
- Станковић, Владан: *Основи фундаментализма*, *Политичка ревија*, бр. 4, Београд, 2010.
- Трухачев, Вадим: «Сильный удар по иммигрантам от Саркози», <http://www.pravda.ru/world/europe/european/07-03-2012/1110581-sarkozy-1/>
- Трухачев, Вадим: «Кэмерон вышел на тропу войны с исламистами», <http://www.pravda.ru/world/europe/european/08-02-2011/1065918-england-1/>
- «Французы и немцы признают: интеграция мусульман потерпела фиаско», <http://newsru.co.il/world/06jan2011/fiasco456.html>
- China, Sergio La: „Una migliore informazione diretta è il primo passo per evitare lo scontro di civiltà“, *L’Occidentale*, 26/01/2012

Resume

Results of public opinion research conducted in 2010 in France and Germany by IFOP company “show that millions of French and Germans consider Islam to be a threat for their national identity. Majority of the participants in the research think that Muslim immigrants do not want to integrate into Western society. “According to the results of the research 68 % of the French and 75 % of the Germans think that the integration of the Muslims into the Western society has not been successful and more than 40 % of them think that representatives of the Islam present the threat for their national identity. This company aims to conduct the same research also in Great Britain where a pilot-study has suggested that there could be even worse results of the research.

Certainly there are many facts which caused even the General Secretary of the United Nations Ban Ki-moon to say that there is “a dangerous tendency” of polarization and increase of intolerance toward Muslim immigrants on the territory of the European Union. During his appearance at the European Parliament meeting in Strasbourg in 2010, Ban Ki-Moon accused negative forces manipulating with human fears and said that “statements of some politicians that Muslims do not accept and violate European values are ungrounded.”

Since there is no big distance from the sphere of scientific facts to political practice in the European Union, after announcement of these results there came announcement of French President Sarkozy who, among other things, underlined that it is necessary to respect differences, but that in France different societies live next to each others. They are separate communities. If one comes to live in France, he/she must agree that he/she has an obligation to accept French culture and one who does not want to accept it is not welcome to France. “French national community cannot change itself and accept inequality between women and men as well as the fact that girls do not go to school. Our Muslim citizens must have opportunity to profess their faith just like every other citizens, but we in France do not want that people pray in the streets.”

Relationships between the French and immigrants (in particular Muslim ones) have been worsening by years, but for leading French politicians this topic has been a taboo topic until recently. Only a leader of an “ultra wing” front Jean Marie le Pen talked openly about this. While the French leaders “hesitated” to talk about the Islam, Jihad has been professed in mosques. Hundred thousands of immigrant families lived in a parallel “Islamic” reality. Many of these immigrants did not work and depended on the aid of the state, in other words, on the aid of the French taxpayers.

In 2004 it was not possible to control the situation easily anymore. In national Parliament there was passed a Law prohibiting wearing of religious symbols in schools and in next 2005 riots broke out in larger immigrant quarters. During presidency of Sarkozy France tightened the rules on admission into French citizenship. Women wearing veil were prohibited to appear in public places and there were simplified the rules on deportation for the people who did not respect the state laws.

At the Conference on Security held in Munich in 2011 the Prime Minister of Great Britain David Cameron received the greatest attention from other participants when on that occasion he admitted that the politics of integration of Muslims into British society completely failed. “We are forced to endure segregation, which is not part of our values. Many Muslims are eradicated. They have not been turning themselves into terrorists in one day time, but we have witnessed a process of their radicalization. We are forced to bring about harsh measures toward such preachers and to prohibit their activity in our states. Let us estimate such organizations: do they believe in the rights of the people at all, including the rights of women and people of other faith? Do they believe in equality in front of the Law? Do they believe in democracy

and the right of the people to select their own government? Do they support integration or separatism?"

Development can be aimed in two directions: the first line would be a violent confrontation with the Muslims in Union, for which there are historical and political assumptions. In the European Union there is a tradition of "violent reaction" (the religious wars of the Roman Catholics and Protestants, Nazism, etc.), which are prepared from the existing centers of power, just as Nazism was prepared by the same or similar centers. Analysis of recent terrorist attacks on Muslims (Breivik, Norway; Muhammad Merah, France) confirm that this is some kind of "public preparation", not only for the collapse of multiculturalism. The other way is the one that has been proposed by a Slovenian sociologist Slavoj Žižek (he, of course, is not the only one who proposed it, but here he is cited as a representative of this idea), that the European Union needs to find its common culture. But what can we do in case when the Muslims do not accept it? Would it be enforced upon? If the answer is positive to it, then what would the common identity and culture look like? Simply a tendency toward a mechanic merging of cultures in the European Union has proved to be impossible, because its citizens either stay the Muslims or the Christians. Therefore we find it justified to ask the following question: is it necessary to expect "a wrong step" of Muslims which will be the trigger for the persecution and genocide, and may be also the trigger for the extermination of Muslims in the European Union, or perhaps the extermination of Christians? Islamic question no matter this creating a new reality in the European Union which is completely different from the current one.

* Овај рад је примљен 5. маја 2012. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 5. јуна 2012. године.